

Hr Henn Pärn
Riiklik lepitaja
Gonsiori 20
15027 TALLINN

Teie: 25.10.2011
Meie: 02.11.2011 nr 222-3B

Lepitusmenetluse toimingute teostamine

10. oktoobri 2011. a riikliku lepitaja teatega nr 3-3/8 „Töötüli menetlusse võtmine“ informeeriti Eesti Haiglata Liitu, et riiklik lepitaja võttis 10. oktoobril 2011. a oma menetlusse kollektiivse töötüli Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu ja Eesti Haiglata Liidu vahel kollektiivlepingu sõlmimise küsimuses. 25. oktoobri 2011. a riikliku lepitaja teatega nr 3-3/9 „Kutse lepituskooalekule“ paluti osapooltel osaleda lepitusaläbirääkimistel 03. novembril 2011. a algusega kell 12.00 Sotsiaalministeeriumi hoones ruumis 520 (läbirääkimiste orienteeruv kestus 1,5 tundi).

Kollektiivse töötüli lahendamisel on riikliku lepitaja poolt läbiviidava lepitusmenetluse käik põhjalikult reguleeritud kollektiivse töötüli lahendamise seaduses (edaspidi **KTLS**) ning Vabariigi Valitsuse 30. novembri 1993. a määrusega nr 372 kinnitatud „Kollektiivse töötüli lepitaja põhimääruses“ (edaspidi **põhimäärus**). KTLS § 9 lg 1 tulenevalt on lepitaja ülesandeks poolte lepitamine, lepitaja selgitab välja töötüli põhjused ja asjaolud ning pakub välja lahendusi. KTLS § 11 lg 3 sätestab, et pooled on kohustatud osa võtma lepitustoimingutest, saatma lepitustoimingutele oma täievolilised esindajad ning esitama asja sisuliseks lahendamiseks vajalikud dokumendid lepitaja poolt määratud ajaks.

Põhimääruse p 15 sätestab sarnaselt, et lepitaja alustab lepitusmenetlust töötüli põhjuste ja kõigi asjaolude väljaselgitamisega: (1) kuulab eraldi ära mõlema poole seisukohad tekkinud töötüli; (2) nõuab töötüliga seotud asutustelt, ettevõtetelt ja muudelt organisatsioonidelt ning ametiisikutelt lepitustoiminguteks vajalikke dokumente; (3) kaasab asjaoludele ja dokumentidele hinnangu andmiseks eksperte või teisi asjatundjaid ning tüli lahendamiseks pädevaid ametiisikuid; (4) kontrollib ja analüüsib esitatud dokumente. Põhimääruse p-st 19 tulenevalt on töötüli pooled kohustatud osa võtma lepituskooalekust, saates kooalekule oma täievolilised esindajad ning esitama lepitaja poolt määratud ajaks asja sisuliseks lahendamiseks vajalikke täiendavaid dokumente ja kirjalikke seletusi.

Ülaltoodust tulenevalt toimub kollektiivse töötüli lahendamisel riikliku lepitaja poolt läbiviidav lepitusmenetlus eelkõige kirjalikus vormis, kusjuures riikliku lepitaja esmaseks ülesandeks on selgitada välja töötüli põhjused ning töötüliga seotud kõik olulised asjaolud (KTLS § 9 lg 1, põhimääruse p 15). Riiklikul lepitajal on õigus nõuda töötüli poolt lepitaja poolt määratud ajaks asja sisuliseks lahendamiseks vajalikke täiendavaid dokumente ja kirjalikke seletusi (KTLS § 11 lg 3, põhimääruse p 19). Osundame ka põhimääruse p 24 alapunktidele 1 ja 3, millest tulenevalt võib lepitaja kas poolte ettepanekul või omal algatusel lepitusmenetluse peatada, kui pooled ei ole

esitanud asja lahendamiseks vajalikke dokumente (põhimääruse p 24 ap 1) või kui koosoleku käigus selgub, et asja läbivaatamiseks vajatakse täiendavaid dokumente, ekspertide arvamusi ja teisi toimingute jätkamiseks vajalikke tõendusmaterjale (põhimääruse p 24 ap 3).

Kooskõlas ülalnimetatud sätetega on Eesti Haiglate Liidu hinnangul käesoleval hetkel riikliku lepitaja esmaseks ülesandeks selgitada välja järgmised kollektiivse töötüliga seotud olulised asjaolud:

(i) konkreetselt milliseid töötajate gruppe töötüli pooled esindavad ja millest tuleneb selline esindusõigus.

Eriti terav on antud küsimus Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu osas, kuivõrd erinevaid tervishoiutöötajaid (sh õdesid, bioanalüütikuid, füsioterapeute, tegevusterapeute, radioloogiatehnikuid, hooldusõdesid, hooldajaid, põetajaid, sanitare jne) esindavad muuhulgas Eesti Õdede Liit ja Eesti Tervishoiutöötajate Ametiühingute Liit, kes on mõlemad registreeritud ametiühingutena, mille eesmärgiks on töötajate kollektiivsete töö-, teenistus- ja kutsealaste, majanduslike ning sotsiaalsete õiguste ja huvide esindamine ning kaitsmine. Samas kehtib käesoleval hetkel Eesti Haiglate Liidu, Vabariigi Valitsuse (kui tööandjate esindajate), Eesti Õdede Liidu ja Eesti Tervishoiutöötajate Ametiühingute Liidu (kui töötajate esindajate) vahel sõlmitud üleriigiline kollektiivleping, mis reguleerib õdede, tervishoiuteenuse osutamisega seotud spetsialistide (bioanalüütikud, füsioterapeudid, tegevusterapeudid, radioloogiatehnikud) ning tervishoiuteenuse osutamisega seotud hooldajate (hooldusõed, hooldajad, põetajad ja sanitarid) vahelisi kollektiivseid töösuhteid. Ülalnimetatud kehtiva üleriigilise kollektiivlepingu kohaselt on tervishoiutöötajate esindajatena kollektiivlepingu sõlmimisel käsitletud Eesti Õdede Liitu ja Eesti Tervishoiutöötajate Ametiühingute Liitu.

Osundame muuhulgas KTLS § 3 lg 2, mille kohaselt esindab töötajaid, töötajate ühingut või liitu nende poolt volitatud isik. Järelikult tuleb enne riikliku lepitaja poolt sisulise kollektiivse töötüli lahendamise juurde asumist üheselt selgeks teha, milliseid töötajate gruppe esindatakse töötüli poolte poolt kollektiivlepingu läbirääkimistel (ning kollektiivse töötüli lahendamisel) ning millest tuleneb selline esindusõigus.

(ii) milline on kollektiivlepingu projektis sisalduvate tervishoiuala töötajate töötasu tunnipalga alammäärade ja muude töötajatele soodsamate töötingimuste kehtestamise rahaline mõju Haigekassa ravikindlustuse eelarvele ja riigieelarvele ning millised peaksid olema nimetatud kulude katteks vajalikud tuluallikad.

Arvestama peab, et kuivõrd tervishoiuasutused saavad oma finantseeringu väga suures mahus (ca 85-95% ulatuses) Haigekassaga sõlmitud lepingute alusel Haigekassa ravikindlustuse eelarvest (mis on riigieelarve üheks osaks), siis võib Eesti Arstide Liidu ja Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu esitatud kollektiivlepingu sõlmimisega kaasneda riigieelarvele oluline täiendav koormus. Seetõttu oleks kindlasti vajalik saada põhjalikke arvutusi, milline on ühe või teise kollektiivlepingu sättega kaasnev rahaline mõju Haigekassa ravikindlustuse eelarvele ja riigieelarvele ning millised peaksid olema nimetatud kulude katteks vajalikud tuluallikad. Kuivõrd antud kollektiivlepingu sõlmimine mõjutab riigieelarvet, siis peab kollektiivlepingu sõlmimisel kohaldama riigieelarve seaduse (edaspidi RES) § 20 lg 1, mille kohaselt tuleb riigieelarve eelnõu muutmise ettepanekule, mis tingib eelnõus ettenähtud tulude vähendamise, kulude suurendamise või ümberjaotamise, algatajal lisada rahalised arvestused, mis näitavad ära kulude katteks vajalikud tuluallikad.

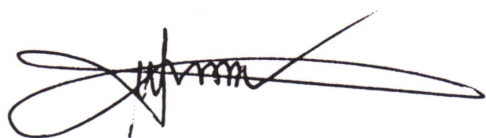
Muuhulgas osundame kollektiivlepingu seaduse (edaspidi **KLS**) §-le 3 lg 4, mille kohaselt vastutab asutuse juht kollektiivlepinguga võetud kohustuste vastavuse eest riigieelarvele. Osundatud sätte kohaselt ei ole Eesti Haiglate Liidul ega selle juhatuse liikmetel õigust sõlmida kollektiivlepingut, mis võib kaasa tuua riigieelarvele (või selle koosseisus olevale Haigekassa ravikindlustuse eelarvele) täiendava finantskoormuse, kui riigieelarves ei ole ette nähtud kollektiivlepingu täitmiseks vajalikke rahalisi vahendeid.

Järelikul on enne järgmiste kollektiivse töötüli lepitusmenetluse toimingute teostamist vajalik välja selgitada Eesti Arstide Liidu ja Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu esitatud kollektiivlepingu projekti sõlmimisega kaasneva täiendava rahalise mõju (so rahaliste kulude) täpne suurus ning asjaolu, kas tulevaste aastate eelarves on ette nähtud kollektiivlepingu projekti täitmiseks vajalikke rahalisi vahendeid (või millised peaksid olema nimetatud kulude katteks vajalikud tuluallikad). Alles seejärel saab pidada sisulisi kollektiivlepingu sõlmimise läbirääkimisi (sh korraldada osapoolte esindajate kokkusaamisi), mis edukuse korral võivad lõppeda kollektiivlepingu sõlmimisega kogu või osade tervishoiusektori töötajate jaoks.

Juhindudes ülaltoodust ning KTLS § 11 lg 3 ja põhimääruse p 19 palume riiklikul lepitajal nõuda töötüli pooltel kirjalikult alljärgnevate seletuste ja dokumentide esitamist riikliku lepitaja poolt määratud tähtjaks:

- (i) konkreetselt milliseid töötajate grupe töötüli pooled esindavad ja millest tuleneb selline esindusõigus;
- (ii) milline on kollektiivlepingu projektis sisalduvate tervishoiuala töötajate töötasu tunnipalga alammäärade ja muude töötajatele soodsamata töötingimuste kehtestamise rahaline mõju Haigekassa ravikindlustuse eelarvele ja riigieelarvele ning millised peaksid olema nimetatud kulude katteks vajalikud tuluallikad.

Lugupidamisega

Urmas Sule
Juhatusesimees